

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik

FARKAS ALBERT és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egylet titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Külmonostorutca 57 sz.)
ezimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1870 egész évre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak 2 „ —

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

A kolozsvár-nagy-váradai vasút.

I.

Elvégre megnyílt! Örömmel üdvözöljük Erdély gazda-közönsége nevében.

Lejártak azok a szomorú idők, midőn a Bach-Schmerling kormány, politikai okokból, évek során át megvonta ezen honvédelmi tekintetben oly fontos 1000 □ mfnyi területtől a vasúti közlekedés áldásait, s később a legtermészetesebb iránytól eltérőleg cserében kínálta hazánk alkotmányos jogaiért és odaigérte jutalmul az ezt áruba bocsátóknak. Az arad-fejérvári darab nagyban épült; Szász-Sebesnél a fővonal iránya Szeben felé már ki volt czövekelve, hogy a verstoronyi szorosnál,—vagy legkedvezőbb esetben még Fogaras-Brassó felé huzódva, a Bodzánál kifusson az országból; s hogy e csapást kikerültük: csak a Schmerling kormány bukásának köszönhetjük.

Mihelyt 1867-ben a nemzet fiai vették kezökbe a kormányt: megszabadult Erdély a ránehezető lidérczétől, s főleg midőn gróf Mikó Imre lépett a közlekedési miniszterium élére, meg volt győződve, hogy Erdélynek vasútja lesz! és pedig az ország közepén, Kolozsváron át azon irányban, mely a közérdeknek, a világforgalom igényeinek leginkább megfelel.

Nyugot-Európa fő kereskedelmi vonalául a természet a Duna-völgyet jelölte ki, s innen a legrövidebb út keletre a Fekete-tengerhez Erdélyen vezet át. Hiven följegyezték krónikásaink, minő „aranykor“ volt az kis hazánk számára, nemzeti fejedelmek idejében, midőn a keleti kereskedés rajtunk vonult keresztül; a hajdani áruhelyekből és raktárakból maig

is meg van Kolozsvár piacának két „lábas“ háza, s a kövezet alá kinyuló néhány pinczéje.

Élénk aggodalommal kísértük a beállott akadályok folytán „a mi vonalunk“ készülésének lassúságát, látva mily sietséggel igyekeznek keleten lakó versenytársaink Moldva-Oláhországon át vaspályáikat a tengerig vezetve, a kereskedést, míg mi elkészülhetnénk, arra szoktatni, s érdekeinket háttérbe szorítani.

Elvégre a „magyar keleti vaspályának“ első 20 mf. hosszú darabja Nagy-Váradtól Kolozsvárig készen áll, s a törvényben kiszabott időnél 8 hónappal későbbben,— új év helyett szeptember 7-ikén délben,— a forgalomnak átadatott.

Nem akarjuk a multak hibáit feszegetni, de öngigazolásunk végett tartozunk annyit elmondani, hogy az „Erdélyi Gazda“ szándékosan várta be magát a tényt, s nem közölte a korábbi megnyitásról szóló kósza híreket, mert már a mult őszzsel hiteles tudósításaink voltak, hogy e pálya a rendkívüli akadályok: a körösvölgyi czélszerűtlen építés, Sztána s a hegycsuszamodások miatt 1870 július előtt el nem készülhet. Nem akartuk, hogy azt mondhassák rólunk: rontjuk a közönség bizalmát a vasúti vállalatok iránt s nehezítjük a többi erdélyi pálya építését!...

— „Ki a vasúthoz!“ már hónapok óta kedvenc jelszava Kolozsvár mulatni vágyó közönségének. Gyalog, a piactól számítva 20 percz, vagy Biásini és Bánffi K. egymással versenyző omnibuszain 10—15 krért 8 percz alatt jutottunk oda.

A város mult tavaszon kezdé meg a vasúthoz vezető főút rendezését. Lerontatá a hidkaput; kiszé-

lesíté a bástya és várfalak leszedett köveiből a kis-zamosi hidat; újra kövezteté (még most sincs bevégezve) a hidutzát. A szép Szécsenyi téren, s a Nagyszamos hidján áthaladva két kis görbe utca viszen ki a Nagy-utczába: jobbra a menő, balra a jövő szekerek járnak, míg itt a kisajátítás s új egyenes utca építés megtörténhetik.

A vasútnál előttünk áll az 50—60 öl hosszú csinos indóház, várótermeivel, az állomás- és üzleti főnök irodáival, a táviró-helyiségekkel, vendéglővel sat. egy fedél alatt, s egy szép széles nyílt tornáczal a vaspálya felől. Az indóházzal szemben, a pálya közepén emelkedik a gépház, a füstölgő „vasszekerek“ pihenő helye; emellett jobbra most készül egy nagy műhely, vasúti kellékek munkásai számára. Innen balra fekszik a raktár és jóval messzebb egy magas alkotmány, hol egy gőzgép szivattyuzza a Nádasból a vizet, s nyomja föld alatti vascsöveken a gépház mögött látszó kis „vizház“ ércmedenczéibe; ezekből a víz két kútsöbe nyomul, s tetszés szerint a gőszekerek üstjei megtöltésére szolgál. — A vizháztól jobbra van egy emeletes lakház, a vasút hivatalnokai számára. — Szemben, a pálya udvarral, 5 percznyi távolban, a Nádas patakán túl: Hegyesdomb, Nádasstere és Brétfő nevű kolozsvári szőlőhegyek kellemes látványul szolgálnak.

A személy-szállító kocsik általában igen csinosak és czélszerűen készültek, valamennyi svájci gyártmány Schaffhausen mellől. Az 1-ső osztályuak színe sárga, bennök ülőhelyekül világosszínű posztóval bevont karszékek szolgálnak; a 2-od osztályu kocsik zöldek, ülőhelyeik zöld-bőrrel bevontak; a 3-ad osztályu granátvörös kocsikban fapadok vannak, de ezek ülete hátrafelé menedékesen völgyelt, minek kényelmes volta hosszú utazáskor tűnik ki. Különös dicsérettel kell kiemelnünk a hamuszínre festett 4-ed osztályu kocsikat; e sorok irójának volt alkalma néhány év előtt ily osztályu kocsikat látni a rajnamelléki porosz vasúton. Ezek oldalt egészen nyíltak, s állani kell bennök az embereknek egymás mellé zsufolva, mint egy szinkörben; míg a mieink itt oldalt is zártak s a kocsi hosszában két sor pad szolgál ülőhelyül, melyek valamivel alacsonyabbak a 3-ad osztályu ülőhelyeknél. Ez az igaz humanitas és democratia: emberileg gondoskodni a szegényekről is!

Ismerkedjünk meg a szállítási díjakkal s más szükséges tudnivalókkal, először a személyeket illetőleg.

Az 1-ső helyen utazó fizet mértföldenként 36 krt; 2-dik helyért 27; 3-dik helyért 18 kr. és 4-dik

helyért 9 krt o. é. Ezen rendes díjhoz járul az agió pótlék, jelenleg 25%; ugyhogy Kolozsvárról Váradig egy 4-ed osztályu utazó dija 2 ft 30 kr. Két éven alóli gyermekek díjmentesek, ha kísérőik ölében ülnek; 2—10 év közti gyermekek a három felső osztályban féldijasok; 1 személy csak 1 díjmentes gyermeket vihet, többekért féldíjt kell fizetnie; a 4-dik osztályban egy 2—10 év közti gyermek egész díjt fizet, s csak ha valaki több ily gyermekkel utazik kap féldijas jegyeket rájuk. — Minden személy 50 vámfont szabad utimálhát vihet magával, ezen felül minden 20 vámfontnyi túlsúlyért mértföldenként 1 1/2 új kr. fizetendő.

Jelenleg naponta két vonat indul Kolozsvárról Várad felé és kettő érkezik onnan ide. Indul innen a személy vonat reggel 6 óra, 2 perczkor, s Váradra érkezik 5 óra alatt d. e. 11 órakor, ugyhogy az utazó estve 8 óra 40 perczkor Pesten lehet; a vegyesvonal indulása, mely személyeket is vesz föl, terhet is szállit: Kolozsvárról déli 12 óra 51 perczkor történik, s Váradra érkezik 7 1/3 óra alatt, 8 óra 12 perczkor estve, minthogy a közbenső állomásokon a teher-fölvétel és lerakás miatt hosszasabban mulat. Érkezik Kolozsvárra a váradi személyvonal 9 óra 18 perczkor estve (ez Pestről reggel 6 óra 34 perczkor indult), a vegyesvonal pedig megjön 11 óra 35 perczkor délben. Szükségesnek látom megjegyezni, hogy a vasúti óra a pesti időhöz lévén igazítva 20 perczet késik a kolozsvári órákhoz képest, ugyhogy például a váradi személyvonal esti 10 óra előtt 1/4-del érkezik hozzánk; a déli vegyesvonal 1 óra után indul tőlünk a mi idevaló óráink szerint, sat.

Semmivel sem szokott több visszaélés történni, mint a bérkocsik árköveteléscivel, az idegen vagy tapasztalatlan utazókkal szemben. Nem tartom feleslegesnek, a közönség tájékozásáért, a két- és egyfogatu bérkocsik árszabályait egész terjedelmökben ideiktatni, úgy miként azokat Kolozsvár város tanácsa junius végén megállapította:

Kettős fogatu bérkocsik dija: 1. Május, junius, julius, augusztus, szeptember és október havakban a bel- és külváros területén minden negyedórára 25 kr. Esteli 9 órán túl minden negyedórára 30 kr. 2. November, deczember, januar, februar, mártius és aprilis havakban a bel- és külváros területén minden negyedórára 30 kr. Esteli 8 órán túl minden negyedórára 35 kr. 3. A vasúthoz útas-kiszállítás, podgyászsal 1 ft. A vasúttól útas-beszállítás, podgyászsal 1 ft. 4. A vasúthoz kiszállítás időközben 40 kr. A vasúttól beszállítás időközben 40 kr. 5. A borjumáli szállók alá a vágásútig egy menet 60 kr. 6. Lóversenyre egy menet 2 ft 50 kr, visszajövetel 2 ft 50

kr. 7. Bálba felvitel 60 kr, hazavitel 80 kr. 8. Színházból hazavitel 80 kr. 9. Szán negyedóránként 50 kr.

Egyes fogatu bérkocsik díja: 1. Május, június, július, augusztus, szeptember és október havakban a bel- és külváros területén minden negyedórára 20 kr. Esteli 9 órán túl minden negyedórára 25 kr. 2. November, deczember, január, február, mártius és április havakban a bel- és külváros területén minden negyedórára 30 kr. 3. A vasúthoz útas-kiszállítás, podgyással 80 kr. A vasúttól útas-beszállítás, podgyással 80 kr. 4. A vasúthoz kiszállítás időközben 30 kr. A vasúttól beszállítás időközben 30 kr. 5. A borjumáli szállók alá a vágásútig egy menet 40 kr. 6. Lóversenyre egy menet 1 ft 60 kr, viszsza-jövetel 1 ft 60 kr. 7. Bálba felvitel 40 kr, hazavitel 60 kr. 8. Színházból hazavitel 60 kr. 9. Szán negyedóránként 40 kr.

Sz. k. Kolozsvár város közig. tanácsának 1870 június 21-én tartott üléséből.

Ezen árszabályoknak törvény szerint minden kocsi-ban, büntetés terhe alatt, ki kell függesztve lenni s visszaélés esetében a városházánál a főkapitányi hivatal szolgáltat elégtételt.

Az érkező vonatokra a Biasini és nemzeti szállodák omnibuszai is szoktak várakozni, kik egy személyt 15 krért szállítanak a városba.

A lefolyt első héten a személyforgalom,—a vasúti tisztviselők nyilatkozata szerint, — naponta mintegy 100-ra megy; a teher pedig középszámítással 3000 mázsa; ennyi indul innen.

Az állam a keleti pályának mértföldenként 46,750 főt, s tehát a várad-kolozsvári darabnak öszvesen 935,000 frt évi jövedelmet biztosított. Ezen öszvegnek ugy látszik, $\frac{1}{3}$ -dát vagy talán felét is meg kell fizetnünk, míg az egész pálya elkészültével a jövedelem kétségkívül tetemesen emelkedni fog, s akkor állami pótlékot fizetni nem kell.

Jövő számunkban a teher-szállítmányokra vonatkozó, s gazdáinkat bizonyára közlő érdeklő részletes adatokat közöljük. — 6.

Küküllőmegyei gazd. egylet.

I.

Mint szóval is szerencsés valék kijelenthetai: a mult évről jelesen a tárlatokról megtettem volt tudósításomat a küküllőmegyei gazdaság részéről, de az nem érkezvén meg az „E G.“ szerkesztőségéhez, czuttal öszszesítve f. év júliusig, a közgyűlés megtartása alkalmával bémutatott előterjesztésem által, sietek az elmulasztottakat helyre hozni.

A küküllőmegyei g. egylet idei július 3-án rendkívüli közgyűlést tarván, több lényeges határozatot hozott. — Az alulirt, mint jegyző által tett előterjesztés magában foglalja az egyletnek 1869 májusától mostanig való működését, s lényegében a következő legutolsó 1869 év május hó 2-án megtartott közgyűlésünk után, két a szabályokban meg-

határozott napról maradt el a közgyűlés, körülményeinkben gyökerező — okok miatt. Azóta az egylet működését és jelen állását az előbbi pontok mutatják:

1.) Választmányi ülés tartatott 1869-ben tizenhárom; 1870-ben kilencz.

2.) Az egyleti tagok száma 152; kik közül alapítványos 51; részvényes 78 és rendkívüli tag 23.

3.) A pénztári állás: készpénzül 652 fr. 72 kr. és 2 db. arany; tartozás részvényeseknél 788 fr, és alapítványi kamat 117 fr. o. é. ez utóbbiak felszedése iránt a kellő intézkedések megtétettek.

4.) Az egyleti gyümölcs- és szőlőiskola helyisége az elmúlt évben nem szaporíthatott, azon okból, hogy a szomszéd földtulajdonosok sajátjukat eladni vonakodtak. S így jelenben a tudva levő terményiségben van csupán. Ezen évben a megyében, illetőleg D.-Sz.-Mártonban a megyei választmány az iskolai tanács és a gazd. ig. választmány által együttesen célba vétetvén egy „gazdászati, gyümölcsészeti, vinczellér képezde és pinczekezelési tanfolyammal egybekötött felsőbb népiskola felállítására“ mind a t. közgyűlés, mind a megyei állandó bizottmánynak e tárgyban való végleges intézkedéseig, az abban való munkálkodás felfüggesztetett, illetőleg nem folytattatott; 1869-ben későn kerülvén az egylet birtokába a szántó része felszántattatván s bévettetvén kukoriczával, a begyült jövedelem az egyleti pénztárba helyeztetett, a más gyepes része pedig rigoliroztatott. Jelenleg, hogy a netáni másnemű változó intézkedés folytán, hasztalanul kertelésre kellett költség megkiméltessék, a helység szélén ugarhatárban levén, miveletlenül áll. Különben számos egyleti tag ígért gyümölcs alanyokat, szőlőveszszőket és eleven sövényre való vad csemetéket.

5.) Könyvtárunk lassan szaporodik a földmívelési ministerium az e szakmába tartozó kiadványok s a más egyletek füzeteinek megküldése által.

6.) Mit talán először kell vala emlitenem, de a tárgyak rendszerinti sorozata miatt nem lehet, kiemelendő: s egyletünk életére, virágzására legnagyobb horderővel bíró a föld. ministerium pártfogása, mely nem csak minden gazdasági ügyben tanácsadó s felhívó leirataival erkölcsileg támogat, hanem anyagi jutalmazással is segíti elő egyletünk működését, 1869. év december havában utalványozott 500 frtot jutalmazásokra, melyek közül 100 fr. a legkitünőbb magyar faju bikára; 75 fr. a legjelesebb magyar faju tehénre; 25 fr. hasonló üszőre; 50 fr. kovács és 50 fr. bodnár munkára; 200 fr. pedig a községi gyümölcs iskola felállításában kitünt tanító számára jelöltet ki.

Ezenkívül kiváló figyelmével tüntet ki az erdélyi gazdasági egylet, mely erkölcsi támogatásán kívül, tárlatainkat számos példány küldeményével gazdagította, lapjával díjtalanul kedveskedik, és ezeken fölül a földm. ministeriumnak a Királyhágón innen felállítandó két komlótelep iskola egyik helyiségeül s vezetőjéül egyletünk helyiségét, illetőleg egyletünket ajánlotta.

7.) Tárlat 1869. május óta tartatott kettő u. m. október elején és 1870. april utó napjaiban Dicső-Szent-Már-

tonban. — De miután az 1869. évi tavaszi tárlatról és közgyűlés előtt jelentés nem tétethetett, a kiállítást követő nap tartatván az, erről is a rendező választmány jelentése alapján, bátorodom megtenni előterjesztésemet, ugyanis:

A.) Jelentés az 1869. évi ápril utó napjaiban tartott kiállításról.

Egyletünk feladatához s szabályaihoz képest, ez idén a tavaszi kiállítást D.-Sz.-Mártonban rendezvén, tekintve részint azt, hogy zsenge intézetünk még e vidéken eléggé ismerve nincs, részint azt, hogy oly időben tartatott, midőn egy közel szomszédhatóságban (Medgyesszéken) mutatkozott marhavészes kórjelek következtében a szarvasmarháknak idehajtása betiltatott, mi okon a közeli községek-ből is óvakodtak gazdáink marhájukat, vásár is levén, elhozatni; s tekintve végre, hogy a gabna-kiállításra a körülmények a tavalyi termés folytán kedvezők nem valának: ezen kiállítás kielégíthetőnek mondható, ha kevés mérvű volt is a gabna és majd semmi a marha-kiállítás, a borogy a gép-kiállítás, mire ekkora mértékben számítani nem lehet, annál kitünőbb volt minőség-ugy menynység tekintetében, anyagilag pedig éppen eredményes; mert ugyanis leszámítva, hogy 3 db. arany hijján, az e tárlatra szánt jutalmazások mind megmaradtak, azon öszszegen kívül 133 fr. 43 krt. tisztán jövedelmezett. A jutalmat nyert kiállítók nagyobb része, lelkes hazafiasságuk ösztönétől vezéreltetve, a nekik ítélt jutalmakat ugyan e célra vissza ajándékozták s azon felül a küküllővári uradalom egy általa kiállított saját udvari kerekese által készített faekét az egylet javára ajándékozott.

Részletesen:

1) Ki volt állítva 118 különböző tárgy, melyek közül:
2) 1868-beli fajbor, som, leányka, rizling, muskotály, lacrima christi és fehér pineau; első jutalmat nyert a „som“ kiállítója Kinizsi István, Csávásról; a 2-ikat pedig a fehér pineau, kiállítója Utczás Samu, Szőkefelyváról; a többiek dicsérő oklevéllel tiszteltettek meg: ezek valának pedig Gr. Béldi Ferenczné, D.-Sz.-Mártonból; Pócsa József, Dányánból; és Fekete Pál, Héderfájáról;

3) 1868-beli vörös borért első jutalmat nyerte Fekete Pál, Héderfájáról „Lacrima Christi-jével“; és a 2-ikat Pócsa József, Dányánból;

4) 1868-beli elegyes borokért, első jutalmat nyert Utczás Samu, Szőkefelyváról; másodikat Fritsch Rezső, Ó-Kocsárdról. Dicsérő okmányra érdemesítették: Kovácsi Sándor, Adámosi; Gr. Béldi Ferenczné, d.-sz.-mártoni; Özv. Hegedüs Imréné, n.-várad; Konerth Márton, szépmezei; gidófalvi Géza, ó.-karácsonfalvi; Gr. Bethlen Farkasné, dombói; Kinizsi Pál, csávási; Hanik János, ózdi; és a küküllővári uradalom bora. A Máthé Károly mező-szilvási bora, későn érkezése miatt, a jutalmak már kiosztva levén, bár arra érdemesnek találtatott, csak dicsérő okmányban részesülhetett.

5.) 1848-beli aszu borok közül első jutalmat nyerte a Pócsa József dányáni, másodikat a Beregszászi Imre gálfalvi bora.

6.) Ó-borok közül kitünőknek s így dicsérő oklevélre érdemeseknek találtattak: 1867-ből Beregszászi J. v. gálfalvi vegyes, Pócsa József dányáni rizling; — 1866-ből

Kinizsi Pál csávási, Pócsa József dányáni leányka, és Rosenblum Armin dicsőszentmártoni, — 1862-ből gróf Béldi Ferenczné dicsőszentmártoni, és Beregszászi J. v. gálfalvi, — 1856-ből a küküllővári uradalom vörös bora; és végre ó-aszuk közül Szilvász Sándor dicsőszentmártoni, Grün József küküllővári és Kinizsi Pál csávási bora.

7.) Takarmánymagvakért dicsérő oklevélre érdemesítették: Gerendi István bükkönye, Balázstelkéről, a küküllővári uradalom lóher-, és Utczás Samunak Szőkefelyváról czirokmagja.

8.) Gabonáért: a) pénzjutalmat nyert b. Splényi Antal Pánádról, melyből egy kupa 2 font és 1 latot nyomott. Utczás Samu szőkefalvi rozsa és zabja; b) dicsérő okmányban részesítették: Benkő József bernádi tisztabuzája, gr. Béldi Ferenczné tisztabuzája Dicsőszentmártonból, gr. Bethlen Farkasné rozsa Adámosról, a küküllővári uradalom zabja, és Utczás Samu zabja Szőkefelyváról.

9.) Kertiveteményekért: pénzjutalmat nyert Utczás S. fehér paszulya; dicsérő oklevélre érdemesítették pedig Szilvási Sándorné aszonynépi paszulya, Utczás Samu paszulya, és b. Splényi Antal borsója.

10.) Háziipar- és háztartási cikkekért megdicsértettek: Szilvási Sándorné konyhaszöveve; Muzsnai Antonia len és kenderje; Zeyk Lászlóné fehér kenyere és beföttje.

11.) Tenyészállatok közül jutalmat nyertek: Balavásáráról Zöld Antal és dr. Magyar Károly d.sz.mártoni 4 éves kanczacsikóik; dicsérő oklevélre érdemesült: Pócsa József 4 éves kanczacsikója Dányánból.

12.) Végül a gépek közül jutalmat nyertek: Oberth Károly medgyesi gépész szecsckavágója és a küküllővári uradalom kerekese, Bokor János közönséges kerülő faekéjével, mint a melyek közül az első könnyű szerkezete és tiszta munkájával tünt ki, a 2-ik pedig szilárd de csinos szerkezete, könnyű szántásával.

Dicsérő oklevélre érdemesítették: Oberth Károly medgyesi gépész II. számú czenki ekéje, és Bereczkiféle vas váltó-ekéi, kézi kukuriczavető gépe, extirpatora, és kukuricza porhanyítója, meg többféle borsajtó mintái; Grünfeld József szelelő rostája és Kovácsi Miklós gabonaszóró malma.

Későn, de kedvesen lepetett meg a rendező bizottmány az erdélyi gazdasági egyesület példányküldeményei által, melyek több különböző külföldi gabona- és takarmánymagvakból állottak, s melyek clárvezetettek azon feltétellel, hogy a vásárlók azok természetét megkísértvén, a jövőre való eredményről jelentésüket tartozzanak megtenni.

Végül, a szabályok 29. §-a szerint, kisorsolás végett, megvásároltattak: Oberth medgyesi gépésztől a szántásversenyen kitünőnek talált II. sz. Czenki-féle eke, egy extirpator és egy Bereczki-féle váltó-eke, melyek kisorsoltattak rögtön az egyleti tagok között. — Dicső-Sz.-Márton aug. 15. 1870.

A rendező bizottmány.

b.) Jelentés az 1869. őszi kiállításról.

1.) Volt a tárlati küldemények száma 202. Itt megjegyzendő, hogy egy szám alatt több küldemény is volt beígtatva ugyanazon küldőtől.

2.) Oly számos volt a látogató, hogy a belépti jegyek-

ből (holott egyes egyéntől csak egyszer szedetett) begyűlt 21 frt. 81 kr. o. é.

3.) **Bor**, 45 különféle fajban volt képviselve és nagy számban kiállítva; itt el nem mulaszthatjuk több ügybarát buzgalmáról jelentést tenni, miként oly sok számu palackok állították ki, hogy az ajándékozott borok elárverezéséből 65 frt. 95 kr. o. é. gyűlt be az egylet javára.

4.) **Gabona** 19 féle volt kiállítva, ebből az erdélyi g. e. 8 félélet küldött.

5.) **Takarmány**, igen kevés mértékben.

6.) **Kerti vetemény**, nagy mértékben volt képviselve; különösen kiemelendők a hagymák és káposzták.

7.) **Gyümölcs** kevés mérvben volt képviselve ugyan, de tekintve az időjárást, mely a terméketlenséget elősegítette, a tavaszi késő fagyok által, szépnak mondható, és itt nem hagyjuk kitévés nélkül Pócsa Józsefnek küldeményét Sz. Dányánból és Schusztter Gyulától N. Szebenből.

8.) Nagyon csekély mennyiségben volt kiállítva **kender**.

9.) **Házi iparcikk**ek, meglehetősen számmal valóan kiállítva; kiemelendők: özv. Gerendi Miklósné ajándék gyapju-szövege és Szász Istvánné házi természetű font és szőtt selyem-szövege.

10.) **Zsák** kiállítva nem volt.

11.) **Hímzések és varrások** szintén kevés mérvben.

12.) **A háztartási cikkek**, tekintve az ideai viszonyokat, kielégíthetőnek nevezhetők.

13.) **Gépek** kevés mérvben voltak kiállítva. A küllővári uradalomtól egy kiállított faekét nyert ajándékba az egylet; mi kisorsoltatott.

Megemliténdő egy **malom minta**, melyet Kórod-Szent-Mártonból Nemes Dani fiatal egyén készített.

14.) **Tenyészállatok** közül a) Szarvasmarhák közül csak három db. volt kiállítva, de azon időben országszerte száj- és lábfájásban szenvedtek a marhák. b) **Sertések** közül csak két kiállító hozott, mi elég szomorító; említés nélkül nem hagyhatók a gr. Béli Ferencz bogszegi faj idei kanjai. c) **Juhakat** csak egy kiállító küldött.

E tárlat tiszta jövedelme 118 frt. 15 kr. k. pénzben.

Jutalmat nyertek:

I. **Gabonanevek** közül: Fekete Pálné, gyalog-paszulyáért 3 frt.

II. **Borokért**: 1868. faj borért Kinizsi Pál Csávásról 3-ik jutalmat 3 frt. — 1848 elegyes borért Pócsa József Dányánból, I-ső jutalmat, 1 db. arany. Gerendi István Balástelkéről II-ik „ 5 frt. o. é.

Óborokért: Földvári Ferencz Gálfalváról, I-ső jutalmat 1866-beliért 1 db. arany. Kinizsi Pál Csávásról, II-dik jut. 1866-beliért 5 frt. o. é. Pócsa József, „ III-ik jut. 1862-beliért 3 frt. o. é. Földvári Ferencz „ IV-ik „ 1862-beliért 2 „ „

Jutalomra érdemesítették, de a jutalmak kiosztva lévén, dícsérő okmányokkal tiszteltettek: Bedőházi János, Veszszősről, 1866, 1858 és 1857-beli, Földváry Ferencz 1862-beli és Boér Kálmán Mikesfalváról 1862-beli boraikért.

III. **Gyümölcser**t: Schusztter Gyula N. Szeben-

ből, I-ső jutalmat 10 frt. o. é. Pócsa József, Dányánból, II-ik jutalmat 5 frt. o. é.

IV. **Kenderért**: Zöld Antalné Balavásáról, I-ső jutalmat 2 frt. o. é. Kovácsi Károlyné Ádámosról, II-ik jut. 1 frt. o. é.

Házi iparcikkekért: a) **Kenderszövetért**: Ujvárosi Lenka k. a. Kórod-Sz.-Mártonból, az I-ső 2 frt. és II-ik jutalm. 1 frt. b) **gyapott-szövetért**: Gerendi Miklósné urnő, I-ső jut. 2 frt. Biró Zsuzsanna k. a. Küllőváraól, II-ik jut. 1 frt.

VI. **Háztartási cikkekért**: mindkét jutalmat nyerte Schusztter Gyula N. Szebenből, 3 frt.

VII. **Kenyérért**: Pokorny Ferenczné, D.-Sz.-Mártonból, I-ső jut. 2 frt. o. é.

VIII. **Tenyészállatok** közül: 1 éves kanért gr. Béli Ferencz 5 frt.

Dícsérő oklevéllel tiszteltettek meg:

1. Gerendi István, Balástelkéről, borokért.
2. Pócsa József, borokért és gesztenyeért.
3. Kovács Ferencz, Királyfalváról, borokért.
4. Bedőházi János, Veszszősről, borokért, szőlőért és őszbuzáért.

5. Kinizsi Pál, Csávásról, borokért és szilvoriument.
6. Földváry Ferencz, borokért.

7. Boér Kálmán, borokért, szőlőért és répaért.
8. Milankovich Kun Antal, mikeszási borokért.

9. Kelemen Lajos, Korod-Szentmártonból, Velicopéde és szecsavagóért.

10. Erdélyi g. egylet gabona és takarmány magvakért.
11. Szilvássy Sándor, D.-Szt.-Mártonból, szőlő és buzáért.

12. Br. Iplinyi Antal, Pánádról, hagyma és őszibuzáért.
13. Thuróczi Pál, B.-Besenyőből, őszibuzáért.

14. Küllővári uradalom, rozsért.
15. Miklós István, Csapórol, rozsért.

16. Zeyk Lászlóné, napraforgó és veteményekért.
17. Gr. Béli Ferenczné, különböző veteményekért.

18. Fekete Pál, Szőkefalváról veteményekért.
19. Bede Károly, paszulyért.

20. Özv. Bocskai Jánosné, hagymáért.
21. Zöld Antalné, veteményekért.

22. Schobel Mihály, vetemény és mézért.
23. Farkas József, Korod-Szent-Mártonból, veteményekért.

24. Szilvássy Sándorné, hagymáért.
25. Mátyás Miklós, pityóka és paprikáért.

26. Kispál Lajosné, Kifli pityókáért.
27. Kinizsi Mihályné veteményekért.

28. Nedvig Wilmos, körtvéért.
29. Fekete Pál, szőlőért.

30. Gyárfás Ferencz, szőlőért és barackkoriumért.
31. Dézsi Károly, Kis-Görgényből, dohányért.

32. Ujvárossi Lajosné, befőttékért.
33. Szász Istvánné, Hoszúaszórol, házi selyem szövetért.

34. Biró Zsuzsa, szőnyegért.
35. Bedőházi Wilma, csinált virág bokrétaért.

36. Szilvássy Zerna, hirlap tartóért.

37. Szilvássy Sarolta, himzett postaházért.

D.-Szt.-Márton, 1869. december 4.

(Folytatjuk.)

A kolozsvári lóversenyek sept. 9. és 11-én 1870.

Tagadhatlan, hogy napjainkban több körülmény találkoztott össze, melyek mind hátrányos befolyással vannak lótenyésztésünknek, ha nem is annyira minősége, mint inkább terjedelmére nézve. Korunk magas fokú civilizációja egyik leghatalmasabb terjesztő eszközének, a vasútnak naponta inkább terjeszkedő hálózata, mely, — ki számíthatná ki? — hogy csak aránylag csekély forgalommal bíró hazánkban is hány száz meg száz ezer fogatot tesz évenként nélkülözhetővé; hazánk megváltozott mezőgazdasági viszonyai; a közelebbi múlt két évtized magas gabona árai, melyek a ménesek és gulyák roppant kiterjedésű, mesés-dús legelőit, főleg a Királyhágón túl, egyszerre buzatermő térré alakiták át; a szomszéd Moldva-Oláh fejedelemségek részéről érezhetőleg csökkent lókereslet: mind megannyi félreismerhetlen akadály voltak a hazai lótenyésztésre. Igen sok, ma már csak hírből ismert ménes végkép eltűnése, vagy legalább nagyon csekély számra apadásá bizonyították ezt. S nemde egészen természetes, hogy — habár nagy önmegtagadással is — kezdünk mind inkább meghidegülni azon üzletág iránt, mely jövedelem tekintetében — változott viszonyainknál fogva — ma már a közepszerűek közé degradáltatott?

Azonban, bárha fényéből sokat veszített is, hazai lótenyésztésünk napja korántsem áldozott, sőt leáldozni nem is fog. Mig hadsereg áll fenn; mig a gazdasági gépek oly örvendetes nagy mérvben terjednek, mint megkezdették; mig a vadász-szenvedély egy népből ki nem hal; szóval mig jó igavonó vagy gyors állatra lesz szükség, ne aggódjunk addig a lótenyésztés felől. Sőt azt mondhatjuk, hogy a valódi tenyésztés nálunk még csak most veszi kezdetét; a menyinyiben észszerűleg, minden célra más-más tulajdonnal felruházott állatot előállítani még csak most kezdünk. Nem kárhoztatandó azért a mai lótenyésztők eljárása, sőt inkább dicséretet érdemel, minthogy csak egy túlhajtott dolgot tereltek az okszerűség határai közé.

Gyors futás vagy jó igavonás a két fő tulajdon, melyek közül józanul csak egyiket kereshetjük bármelyik lóban. Az első kifejtésének lényeges eszköze a lóverseny;

habár a nagy alapítónak, ki azt nálunk meghonosította, más nemü, magasabb és meszszebb kiható célja is volt ez intézménnyel. Említett szempontból a lóversenyek mindég érdekesebbek a gazda figyelmére; s mint ilyenek adjuk rövid leírását a kolozsvári idej futtatásoknak!

F. hó 9-én és 11-én tartattak meg a versenyek, kivált az utóbbi napon szép számu közönség jelenlétében, s mindkétszer kedvező időben. Egészen megélnkíté a magasabb köröket ez esemény, annyival inkább, minthogy érdekes pesti vendégek (gr. Andrassy Gyuláné és Kerkápolyi pénzügyminiszter) megérkezésével esett össze. Az első nap jutalmat nyertek: b. Wesselényi Bélának a kolozsvári gyepen jól ismert idős szürke paripája Drillindrin a vadászdíjt, 400 frtot; a 300 aranyos államdíjt b. Bánffy Ádám „Griff“-je; kísérleti versenydíjt, 100 arany, b. Bánffy Ádám „Duchesse“-je; Handicap, 50 db. aranyat, b. Bornemisza Tivadar, „Bella“-ja; Elegyverseny, államdíjt, 200 arany, b. Bánffy Ádám „Polká“-ja. 11-dikén a verseny eredménye következő volt: az 1000 frtos erdélyi díjt b. Bánffy Ádám „Babám“-ja nyerte; az első osztályu államdíj, 500 aranyat, Draveczy Aurél „Horror“-ja, a Királyhágón túlról, alig fél lóhoszszal Wesselényi B. Sylpje ellenében; az 50 aranyos egyleti díjt b. Wesselényi Béla „Blondin“-ja; a hölgyek díjára hárman iratták föl magokat, azonban kettő vissza lépven, gr. Bethlen Sándor „Héja“-ja egyedül ügette körül másfélszer a tért; a vigasz versenydíjt, 200 frtot, b. Wesselényi Béla „Sylph“-je kapta.

A versenyek, mint említők, kivált 11-én (különben is ünnep lévén) szép közönséget vonzottak a térre s valóban élénkek voltak. De nem is mondhatjuk a lófuttatásokat egészen érdekteleneknek még az egyszerű, nem szakértő nézőre nézve is. Az a folytonos, élénk törekvés, melylyel e nemes és büszke állat versenytársát szüntelen megelőzni törekszik; az az állandó izgatottság és fokozott feszültség mely a lóban és lovászában a tér fogytával mind inkább növekszik: még a legközönyösebb szemlélőt is képes egy pár percze megkapni és egykedvűségéből kihozni. Hát aztán a tulajdonos, ki éveket és ezreket áldoz eme nemes szenvedélye kielégítésére; avagy egy lovar ki egész életét kedvenc állatai körében tölti? hogy minő érzelmek közt lehet a futtatás perczében: azt egy profanus legfentebb képzelheti, de átérteni soha sem tudja. Mindenesetre méltánylásunkat érdemlik meg, mint állattenyésztésünk egyik ágának jótékony fejlesztői.

s. t.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

XIV.

Választmányi ülés sept. 5-én 1870.

1. A nmlgu m. kir. pénzügyminiszterium f. é. 1495 sz. leirata mellett megküldi az adóreformok létesítése céljából összehívott szakbizottmányok munkálatainak egy-egy példányát. Köszönettel fogadtatnak.

2. A nmlgu földm. m. kir. miniszt. f. é. 16918 sz. leiratával kapcsolatban közli a Magyar- és Erdélyországban alakult vidéki lótenyésztési bizottmányok elnökeinek névsorát

Tudomásul vétetik, azon észrevétellel, hogy az erdélyi bizottságok nincsenek mindnyájan felvéve a közölt névsorosozatban

3. Ugyancsak a földm. m. k. miniszt. f. é. 17914/1005 sz. leiratában tudatja, hogy a francia-sweitzai gazd. egylet

által f. é. sept. 7—12 napjain Sittenben tartatni szándékolt gazdasági kiállítás, a közbejött háboru miatt, a jövő évre halasztatott el. Tudásul szolgál.

4. A temesvári gazd. egyeslet f. é. 21. sz. átiratában értesít, hogy jelen évi október 1-jén „Gazdasági Értesítő” cz. alatt egy szaklapot szándékszik megindítani, s egyletünket egyszersmind nevezett lapnak támogatására kéri.

Az egyesület buzgó és pártolando törekvése örvedetes tudomásul vétetik és lapunkkal a csere-viszony szivesen ajánltatik fel.

5. Az orsz. erdészeti egyesület idei 241. sz. átiratában felkéri az egyesletet, hogy f. év sept. 25—30 napjain Kolozsvárt tartandó közgyűlésén résztvenni s erdőgazdaságunk ügyét közreműködésével előmozdítani sziveskedjék.

Köszönettel vétetvén tudomásul, egyesletünk közelebbi képviselésére — a tagok általános felkérése mellett — az erdészgyűlés előkészítése érdekében korábban kinevezett bizottmány hivatik fel.

6. Bemutattatik a debreczeni kertészeti egyeslet által f. é. október 8—10 napjain Debreczenben rendezendő gyümölcs-, bor-, kerti vetemény- és kertészeti eszközök kiállításának programja.

Tudásul vétetvén lapunk utján közölni s az egyeslet terményeiből a kiállításra mutatvány küldetni határoztatik.

7. A temesvári gazd., erdészeti- és műipar kiállításnak 1871. máj. 15-kére leendő elhalasztása. Tudomásul szolgál.

8. Előterjesztetik a k. szolnokmegyei gazd. egyeslet által f. é. sept. 11—15-ig Szolnokon, a földm. m. kir. miniszt. pártfogása mellett rendezendő gözeke-, vizemelő- és szivattyuzó gépek kiállításának és versenyének előrajza. Tudásul vétetik.

9. Dr. Savalle megküldi „Les Distilleries Perfectionnées montées” cz. művét. Köszönettel fogadtatik.

10. Olvastatik a küllőmegyei gazd. egyesletnek f. é. 54. sz. átirata, melyben egyesletünknek — a földm. m. kir. miniszt. által Erdélyben felállítani szándékolt minta komlótelep tárgyában — hozzá intézett megkeresésére vonatkozólag tudatja, hogy a telepnek Dicsőszentmártonban leendő felállításához készséggel nyujt segédkezet és bocsátja rendelkezésre az ahhoz szükséges területet.

Azon megjegyzéssel vétetik tudomásul, hogy egyesletünk e tárgyban — a beérkezett hasonnemű ajánlatok értelmében — már megtette fölterjesztését; sőt az illető miniszterium ez ügyben egyik intézetünkkel érintkezésbe is tette magát. Erről az egyesület értesítettni határoztatik.

11. Hogy gyümölcsstenyésztsünkrol aránylag rövid idő alatt kielégítő tájékozást lehessen nyerni: a kinevezett kertészeti vándor-tanár erdélyi őszi körutjában érintendő legalkalmasabb pontok gyanánt Kolozsvár, Torda, M.-N.-Csán, M.-Vásárhely és Fejéregyháza hozatnak javaslatba; s erről említett tanár ur annak idején értesítették.

12. Egyleti tag Girokuti P. Ferencz urnak 1864-től folyó évig járó részvénydíja érdekében az egyeslethez intézett megkeresésére vonatkozólag, megújittatik s a pénztárnok figyelmébe ajánltatik azon régebbi határozat, hogy részvénydíj gyanánt nevezett tag részéről az általa szerkesztett gazdasági folyóirat szolgál.

A tévesen történt felszólítást okozó körülmények tisztába hozatalára s elenyésztetésére h. titkár és a pénztárnok bizatnak meg.

13. Fentebbi tárggyal kapcsolatban fölemlítettvén, hogy csak a jelen folyó évi részvénydíjjal tartozó s így nem hátrálékos tagokkal szemben is történt postautánvét melletti fölszólítás, a tagsági dijhátrálékoknak postautánvét melletti begyűjtését illetőleg szükségesnek találja a választmány illető tisztviselőit oda utasítani, hogy mult évi határozata értelmében, ily felszólítás mindég csak a hátrálékosokra vonatkozhatik és a f. é. részvénydíjjal tartozókra ki nem terjedhet.

14. Titkár kéri a választmány intézkedését a köztelki idei gyümölcsstermesre nézve.

Az izlelés, illetőleg tanulmányozás végett meghagyandó példányokon kívül, a többi adassék el.

15. Jegyzőkönyv hitelesítésre id. Hintz György és Kodolányi Antal tagok kéretnek fel.

Farkas Albert
h. titkár.

Előrajza

a debreczeni kertészeti egyeslet által 1870. évi október 8, 9 és 10-dik napjain rendezendő gyümölcs-, bor-, kerti-vetemény és kertészeti műszerek kiállításának.

Kertészeti egyesletünk már több ízben rendezett tömeges kiállításai alkalmával meggyőződvn azoknak jótékony hatásáról: a hazai gyümölcsészet fejlesztésére ez évben ismét tömeges kiállítást rendez, melynek idejére s rendére nézve következőleg intézkedett:

1. A kiállítás megnyittatik október hó 8-kán délután 3 órakor szab. kir. Debreczen város nagy tanácstermében s folyvást tart október 9 és 10-dik napjain.

2. Kiállitható mindennemű kerti termény, ugymint: gyümölcs — nyersen, aszalva vagy befőzve, — száraz főzelék, zöldségnek, téli eltartásra készítve is; bor, szesz, dohány, virágok, gyökerek, hagymák, magvak és kertészeti műszerek.

3. Nyers gyümölcsből válfajonkint legalább 3, legfeljebb pedig 6 drb. küldendő; a többi fentebb előszámlált kerti terményekből csak annyit, hogy az, a tömegben el ne vesszen, tulságos tért se foglaljon.

4. Minden küldeményre a küldő s a tárgy neve feljegyzendő, természetes helye, a tárgy netaláni különössajátságai, elkészítésének vagy eltartásának módja.

5. Minden küldemény — a menynyire csak lehet — a tárgyak, illetőleg a gyümölcsök válfajonkénti pontos név és menynység jegyzékével együtt október 6-ig bezárólag a „debreczeni gyümölcs-kiállítást rendező bizottmányhoz” a városházi nagy tanácsterembe utasítandó. — Vidékről postán vagy vasuton szállítandó küldemények csak bérmentesítve fogadtatnak el.

6. Mind a gyümölcsök, különösen a szőlők, mind más tárgyak gondosan csomagoltassanak, hogy a kiállításra versenyképesen érkezhessenek meg.

7. A kiállított téli, és így még akkor nem izlelhető gyümölcs példányokból válfajonkint kettőt, tartozik a kiállító az egyesletnek átengedni, az érés kellő pontján történendő meg-

Levelezés.

Fel-Doboly, 1870 aug. 1.

izelésre. De csak azon válfajokból, melyeket az izelő, illetőleg bíráló bizottmány kijelölend.

8. A kiállítás berekesztetvén október 11-én délelőtt, kiállított tárgyait mindenki elvitetni tartozik; ellenkező esetben azok, a kiállítási költségek fedezésére elárvereltetnek.

9. A bíráló bizottmányok működéseiket október 8-dikán délelőtt kezdik meg s ha azt befejezték, az eredmény közhírré tétetik. A kitüntetést nyert tárgyak kiállítói elősmerő oklevelekkel, illetőleg pénzbeli jutalmakkal is fognak megtiszteltetni. Nevezetesen pedig sz. kir. Debreczen város ügybuzgó tanácsa által, a gyümölcsészet s általában a kertészet előmozdítása céljából, kiállítási jutalmazásokra az egylet rendelkezése alá bocsátott összegből, továbbá több buzgó tag által adományozott és végre az egylet e célra fentartott pénzéből jutalmaztatni fog:

a) A legnagyobb és leghelyesebb elnevezésű alma és körte gyűjtemény 3 darab arannyal.

b) A legtöbb válfajokból álló s leghelyesebb elnevezésű körte gyűjtemény 1 darab arannyal.

c) Ugyan ilyen almagyűjtemény 1 darab arannyal.

d) A legtöbb válfajú s leghelyesebb elnevezésű kertí csemege szőlőfajokból álló gyűjtemény 1 darab arannyal.

e) A legkitünőbb hegyi-szőlő gyűjtemény 2 darab arannyal.

f) A legkitünőbb birsalma 1 darab 2 forintos tallérral.

g) A legkitünőbb dió vagy mogyoró gyűjtemény külön-külön egy-egy 2 forintos tallérral.

h) A legkitünőbb hegyi bor kiállítvány 1 darab arannyal.

i) Helybeli ugynevezett libakertes által saját termeléséből bemutatott legkitünőbb konyha zöldséggyűjtemény 1 darab arannyal.

k) A legszebb és legjobb torma faj 1 darab 2 forintos tallérral.

l) A legszebb és legjobban feldolgozott aszalt vagy befőtt gyümölcs 1 darab 2 forintos tallérral.

Ezen kívül szabadkezet enged magának az egylet, még több a körülményektől függő jutalmak osztásában.

10. A kiállítás megtekintésére a nem tagok és nem kiállítók belépti jegyért 20 krt., gyermekek pedig 10 krt. fizetnek. — Kiállítók és az egylet tagjai a kiállítás egész tartamára szóló ingyen jegyet kapnak a pénztárnál.

A debreczeni kiállítások a legközelebb legfolyt időben országos fontosságra emelkedtek nagyszerűségöknél fogva, mit nem csupán a helybeli gyümölcsészek igen szép, sok és változtatott válfajú gyümölcsei, hanem főképp az ország különböző részeiből tett számos és kitünő küldemények emelték oly nevezetességre; mely a közfigyelmet illetőleg a megtekintést a legnagyobb mértékben megérdemli.

Felkérjük tehát jelenleg is hazánk kert-iparának barátait, hogy kiállításunkat, mind becses küldeményeikkel, mind nagybecsű megjelenésükkél megtisztelni méltóztassanak, hogy így kezet fogva a nemzet gazdaság ezen fontos ágát, honfui kötelesség szerint, erőnkhez képest előmozdithassuk.

Kelt Debreczenben, a kertészeti egyletnek 1870. évi július 20-dik napján tartott választmányi üléséből.

Simonffy Imre, m. k. egyleti elnök. Szathmáry Sándor, m. k. egyleti jegyző.

Ijúságomtól fogva szenvedélyt érezvén magamban a méhészethez, ennek tanulmányozását 12 éves koromtól, 1812, fogva gyakoroltam; olvastam sok híres méhészmunkát; a mit ezekből tanultam, saját észrevételeimmel kiegészítve, a „Néptanítók Lapja“ 1869-ik 7. és 17-ik számaiban igen röviden írva, kiadtam. Fájtszívemnek ezen, az országra nézve annyi hasznot ígérő iparágunk elhanyagolása, midőn nagy örömmel vettem az erdélyi gazdasági egyletnek f. é. július 10-én kelt s hozzám is eljuttatott becses felszólítását, melyre válaszat az alábbiakban teszem meg:

Egy virággal koszoruzott, gyönyörű rét fekszik lakóhelyem előtt, Barátos név alatt; 8 falu áll körülötte, kik a méhészetet tölem megszeretvén, kisebb-nagyobb osztályuk felkarolták, hogy ma a 8 faluban az 1000 számot felülhaladja az élő méhkasok száma. Ezeknek jövedelmét nagybárra csak Kézdi-Vásárhely emészt fel. Eddigelő eladáskor a méhtartók a drága bogarakat le szokták volt ölni, s csak most kezdik megizelíteni a nálam használt kettős kis- és nagykasok hasznát.

Mátyás Mihály, oskolamester.

Borszék, 1870 aug. 28.

Tudósításommal azon tárgyakra kívánok terjeszkedni, a melyeket Kolozsvárról ide tett útamban a mezei gazdákat érdeklőt észleltem.

Az időjárás az Aranyos, a Maros, a Nyárad és a K. Küküllő völgyben a nyár folytán olyan volt, mint Kolozsvárt, t. i. esős, rozsz; Gyergyóban még rozszabb, minek következtében a kukoricza érettségi tekintetben olyan, hogy nagy aggályt okozhat; Gyergyóban a termények: rozsz, árpa, zab nagy részt még a mezőn; a sarju majd mindenütt az eső miatt betakarítását illetőleg veszélyben; Gyergyóban még egyrésze a szénának is künn; a havasban egyrésze már el is rothadva. Ez szomorú kép, és ha az ősz csodát nem tesz, valóban szomorú telet fognak itt élni, mivel a gabona rendkívül drága, sertés és szarvasmarha jogosult árukon alól lesznek.

A szőlő állapota, a hol keresztül útamtamban láttam, a Kolozsváriéhoz hasonló; csak ritka jó ősz érlelheti a hazai fajokat annyira, hogy valamire való bort lehessen szűrni; a külföldi korai fajok valahogy csak megehetővé fognak válni, főleg a lindai és a málinger.

A mezei gazdát leginkább terhelő tárgy: a munkás-napszám, hágott ugyan a K.-Küküllő és Nyárad mentén is, ugyanint Gyergyóban, de mégis még tűrhetően áll, mivel a kapás és arató-napszám a 25 krt túl nem haladta; a kaszás ritkán érte el az 50 krt, rendszeren 40 volt; míg a gabona árak e vidékeken is a kolozsvárihoz hasonló; p. o. a kukoriczának kisvékája 1 frt, 1 ft 5 kr; a zabé 90 kr, 1 ft; a széna a Maros, Nyárad és Küküllő mentén olcsóbb, mint Kolozsvárt és vidékén.

A tüzi- és épületfa ára mindenütt nagy, még Gyergyóban is, a tutaj az idén drágán kelt.

A méhészet eredménye, a rajzást illetőleg mindenütt — Borszéket kivéve — nagyon közepes; kevés raj és későn; a mézelés is a mily nagyszerű lehetett volna meleg időjárás mellett, oly közepesnek mutatkozik; de ismét Borszéket kivéve, a hol a tetőtől talpig méhésznek, Rieger Antal urnak, a ki-

Melléklet az „Erdélyi Gazda, 17-dik, számához.

vánságig elegendő raja volt, úgy, hogy újon berendezett Berlepszsch pavillonját, per 44 család, megfelelő 37 rajjal megnépesíthette és azonkívül a régi kúpuk állományát, circa 90 Dzierzon-kaptár fenhagyhatta; bármennyi mézet nyert, mégis nagy részét a rendeléseknek képtelen kielégíteni; a ki a feleséges borszéki mézzel megismerkedik, abból részesülni óhajt; még a mézben bővelkedő nagy méhészt, Kende Gusztáv se hagyhatta el Borszéket a nélkül, hogy egy pár kupás üvegetelve magával vigyen. Oly szép mézet, a milyen a borszéki, csak még az adriai tenger szigetén, Soltában találtam, oly zamatos pedig sehol; kár, hogy a külföld kiállításain meg nem jelenik.

Igazságtalanság volna, ha itt elmulatnám megemlíteni azt: hogy a kolozsmonostori gazdasági intézetben az idén 12 venyige kassal telepített méhészet is, a rajzást illetőleg, gazdag eredményt adott; igen, de mind a hány anyakas a non plus ultrához tartozott; csak ilyent kellene hogy a rendes gazda is kitegyen tavaszkor, de nem tesz, és ritkán is tehet; nem kétkeltem, hogy a mézelés is a gazd. intézetnél bő lesz, mert gazdag anya adhat gazdag rajot és csak ilyen mézelhet közepes évben is jól; de meglátjuk: hány anyát tesz ki tavaszkor! mert a városhoz igen közel fekszik a telep, és még régi, gyakori tapasztalás szerint: az így elhelyezett telepek Kolozsvár mellett tavaszkor mézzel-gazdag, de néptelen — ha nem egészen elhalt — családot mutatnak. Minket, régibb kolozsvári méhészeket, ért ilyenmü károkról s annak okairól, már az „Erd. Gazda“ 5-ik számában szólottam.

Szentgyörgyi József.

Torda, 1870. aug. 30.

Ilyen augusztust még nem értem sok év óta. A nagyreményü dinnyészet, melyre még e hó elején gyönyörűség volt tekinteni, a ragya és tőrothadás miatt teljesen összement; a szőlő 2 hét óta nem csak mozdulatlan teng, hanem hasad és rothadásnak indult úgy a mint van éretlenül, a törökbuza, novemberig se érik meg. sat.

Csak a gyümölcs, a mi van, az növekszik, dagad napon-ta, s ha csak két héti meleg és száraz idő állna bé, sok és jó gyümölcs lesz.

Nállam a Gregoire-féléken vagy 10—12 faj van szerény termésben. Legszebben a Sebastopol és Nouvelle Fulvie fejlődnek. Alma sok, körtve nagyon kevés van.

Jelenleg küldök 4 féle almát, a nagy, az a Sándor czár, őszi ugyan, de megáll februárig is. Két darab tiszta fehér Weiszer-Sommertaffet apfel, a két kerek fehér bőrű csikozott Beauty of the West — és a két szenyves csikos passe pomme d'autumne. A nyugot szépe máskor 3—4 akkora szokott lenni, s egyik legpiaczosabb nyári alma.

Két db. jégtől vert hosszudad Carolina Augusta, jobb mint a nyugot szépe. (Beauty of the West).

Szilvával sok kostolót csináltunk, de miután azok nagyobb része az egylet kertjébe meg, és éppen termésbe van, nem küldök. —

Szőlőfajaimból még eddig, miután a malingre, és Ischia elfogyott, csak a korai burgundi. és az olasz chető fillenkenként. De egy hét alatt már a chassalák is élvezhetők lesznek. Sok szép szőlőm van, köztük sok új, de isten tudja hogy ér-

nek meg. Ha Lukácsi vándortanár most september havában Erdélybe bejön, nézetem szerint, arról, hogy ő itt ambulanter pomolog leczkéket tartson: szó sem lehet, nincs is értelme annak a futó tanításnak. Legfeljebb arra szorítkozhatik, hogy Kolozsvárt, Tordán, M.-Nagy-Csánban, M.-Vásárhelyt, Fejér-Egyházán s végre Enyeden a gyümölcs ipar állását megtekintse, ha azokat látta, mindent látott — azon kívül aztán az ország legnagyobb részében nincs gyümölcs ipar, s nem csak gyümölcs — hanem fa dolgában is kiálló szükség van.

Legnagyobb szükség volna a Mezősége, de hova oda faiskolát állítani, hol a házak, s telkek is kerítetlenek, s még a faszegnek való bokrot is kivágják, a hol kapják, faluk, határok merőben rendezetlenek, s a nép annyira miveletlen.

Én most egyszer csak is Küküllőmegyébe központtal ajánlanék egy vándor tanítót, kinek feladata volna ottan gyümölcs iskolákat állítani; kerületenként egybe vonni az ottanlakó egyéneket sat. — Ottan aránylag legtöbb szőlő terem, s legjobb bor, és ott van a legelhanyagoltabb szőlőmivelés, és a pomologia aránylag leggyarlóbb állapotban.

Jó volna biz, a legalább 4 egyént kinevezni Erdély részére, kik azt az utasítást nyernék, hogy a követendő programra nézve a gazd. egylettől vegyenek utasítást, az egylet vezetése, s garantiája mellett úgy hiszem lenne valami siker.

A nyáron gr. Haller fejéregyházi gyümölcsöséből néhány mustra gyümölcsöt kaptam, mind nyáriakat, egyet jegyeztem ki, a mit minden pomologusnak mulhatlanul meg kell szerezni. Ez a nyári piros asztrakán szépsége, nagysága, kitünő jósága mellett a mi ajánlja, hogy már júliusban teljesen megérik. Bizonyosan egyike a legpiaczosabb varajoknak, mely annak idejében akár kinek sok jó pénzt fog béhozni. Kertünkbe és egyleti Catalogusunkba is befogjuk venni.

Még csak azt említem meg, hogy a Gregoire-tól való Bonne Therese érni kezd; küldök belőle a kertészeti szakosztály számára egy pár kostolót.

Nagy Ferencz.

O.-Szilvás, szept. hó 3. 1870.

Valahára és valahogy, a mezei munka ritkult. Sok boszuszussággal, kellemetlenséggel összetakarított terményeink minőségét általában meghatározni nem lehet; őszebónaink közül a buza meglehetősen termést adott, annak, a ki földjét valamenynyire jól megmivelte és az idén egyszer-kétszer meggyomlálta; úgy a rozs is közepes termést adott; széna termésünk is csak közepes, ennek mennyiségét azonban pótolja a sarjuterem annak, a ki idejében kaszálatott. Mind az aratást, mind a takarmánymivelést csak megtette a szegény gazda, valahogy, de aztán a bétakarítás sokkal több gondot, fáradságot és boszúságot szerzett. Számos határon lehetett s talán lehet még ma is látni, miként zöldül ki, romlik talán az egész termés kalongyákban; ezt lehet mondani a szénáról is. Ismerek udvart, hol a szénát a maga idejében és jó időben csinálták, szép zöld és tápdús volt, és a mezőn boglyában összeromlott, elannyira, hogy $\frac{1}{5}$ -ét el kellett hányni; s ennek vajjon a szegény gazdaságvezető-e az oka? Vannak helyek, hol a tulajdonos öket okozza, de az illető kárhozható csak járatlanságát árulja el a gazdaság körül; mert hiszen, az aratás ideje alatt az igáscső szánt, ugyszintén a széna-csinálás alatt is; a learatott gabonának, ha lehető legtisztább is a gatzól, jó meleg időben leg-

kevesebb 4—5 nap kell a kiszáradásra; ezen napok alatt pedig megkezdődött a rendetlen esőzés; s e miatt történt a sok kár mezőn kapott terményeinkben.

Napi jegyzetimből látva, hogy 1867-ben gabona terményeimet tovább két hétnél szárogattam a sok esőzés miatt, s mégis rossz, cikás szemű volt: okulva belőle, azóta igyekszem az aratás és kaszálás után terményeimet a szokottnál hamarabb is, lehetőleg sürgősen egybehordani; voltak gazdák, kik az aratás utáni hamar egybehordásomat kárhoztatták, de később bánták, hogy ők is velem nem tartottak.

Törökbuza termésünk a vidéken, u. m.: Szilvás, Ispánlaka, Tardos, Felső-Ujvár határain nemesak gyenge, de azt lehet mondani: nincs semmi.

Szőlőink, mint ezt már több ízben irtam, a téli nagy és vizesre jött hideg miatt sokat szenvedtek; elannyira, hogy a vénebb tők tökéletesen megromlottak. A mely szőlőtulajdonos nem volt elnéző a vénült tőkék iránt, s azokat gyökérből kivágatta, kettős hasznot csinált: egyszer szőlője sok évekre megifjadt, másodsor gyökérszárai szépek; az igaz, hogy a termés iránti kérdézősködéskor az ilyen gazda csak a kolozsvári szőlőtulajdonos polgár mondásával felelhet: termés kevés, de fája jó van. Fájdalom! hogy az ily jó fákat a múlt hó 13-kán esett jég vidékünkön megrontotta, ugyannyira, hogy 4—5 termőfából bár fele legyen alkalmas jövőre termést adni! Így vagyunk az ideai terméssel is; $\frac{2}{3}$ -dát a jég tönkre tette s a mi megmaradt, annak elkészülésére alkalmas meleg idő nem járt, hacsak a szép utósz nem segít valamit rajtunk.

Az erdősgazdáknak, gondolom, az idén örömük van, mert

Videkünkön mindennek ára emelkedett, csak a sertésnek van rossz ára.

Albert Lajos, gazdatiszt.

Lapszemle.

A „Borászati Füzetek“ IV. füzetében, a múlt évi erdélyi körút egyik eredménye gyanánt, ugylátszik a szerkesztő tollából, ismertette van a gyula-fejérvári Rózsamál. Érdekesnek tartjuk belőle a következő sorok közlését:

Azon híres bor, mely a világgal elsőben tudatta, hogy Erdélyben is kitünő borok teremhetnek, természetmánya ama csekély hajlású dombnak, mely pár száz lépésnyire a gyulafehérvári vár és város közelében emelkedik. A dombok hullámzata, melyek közt a Rózsamáli is helyet foglal, meglehetősen kiterjedésű szőlőültetvényeknek szolgál helyül, de csak ama 27 holdnyi terület, mely az erdélyi püspökség, jelenleg Fogarassy Mihály püspök ur birtoka, viseli a Rózsamáli nevet; a többit Sajgónak hívják.

A Rózsamáli dél-keleti fekvésű, csekély eséssel bíró és a háttérben magas hegységek által megvédett szőlőtelep: talaja mészben bővelkedő lős; ültetvényét képezik az ismert erdélyi ősfajták, melyek közt a somszőlő alig, a leányka csak igen gyéren van képviselve; főfaja a Kövér és Járdovány, ezek után következnek a Hóviz, és továbbá az itt ugy nevezett Királyszőlő (rectius: fehér Góhér, Augster) és Boros. Fekete szőlő is sok van benne és ezek közt túlnyomó ismét a fekete Járdovány és Vörös farkó (a Balaton mellékének Vörös-ágas vagy Vörös-vállasa), melynek szemei e sajátszerű kedvező expositió-

ban több ízben meg is asznak. A Rózsamáli ültetése részint soros, de van soratlan ültetésű része is; művelési módja a legmerészebb karikás, melyet eddig Erdélyben láttunk, mert van 4 karikás tőke is, de van is rajtok termés olyan, mint a milye az idén még sehol sem láttunk; e tekintetben tüntek ki leginkább a fontos fürtű vörösvállas tőkék, melyeknek többjein 25—30 fürt nehézkedett. Tavaly termett a Rózsamáli 8800 erd. vedret, s ígér az idén szintén annyit.

Itt is, mint mindenütt, a hol szászok nem laknak, zsákban tiporják ki a szőlőt, mely le nem szemeltetik; a lefolyó mustot azonnal vederszámra töltik hordóra, míg a törköly a sajtó alá kerül, mely itt mint minden nagyobb szerű régi borgazdaságban egy hatalmas törzssajtó (Stamm-pressé) által van képviselve; de használnak ezen óriáson kívül még egy másik, Kolozsvárról került Rajka-féle sajtót is, mely igen erős és czélszerű szerkezetű levén, legalább is még 8—10 kupára való mustot kieröltet a törzssajtó alól lekerült törkölyből; ez utóbbinak ára 300 ft.

A vegyes must mutat az idén szintugy mint a tavaly 10 fokot Wagner mustmérője szerint.

Vörös bort is csinálnak néhány akót, a püspök ur házi szükségére; erre a fekete Járdovány és vörös-vállas óriási fürtjeit használván föl.

A rózsamáli borok rendesen csak a harmadik évben tisztulnak meg, de ha egyszer megtisztultak, gyönyörűek is.

Pinczéjének hirtelen a divat, hanem borai kitünő jeleségének kiérdemelt természetes eredménye.

Megízleltük az új vagyis 1868-ki és 1866-ki rózsamáli termést, mindkettőben feltűnt az erő, tisztaság, kellemes citromsavanykás és sajátos kedvességű zamat, de illat is. A bor jól is van kezelve, de nevezetes természetes szesztartalmánál és alkatrészei egyéb helyes arányánál fogva könnyen kezelhetőnek is mutatkozik.

El nem tagadhatjuk, hogy a rózsamáli bortermés rendkívüli, de éppen nem okadott kitünősége, legalább előttünk, valami különös szokatlan tüneménykép tünik fel.

Nem lehet ignorálnunk, hogy ezen borok híres jóságát tüneményeinek okai első tekintetre aligha megmagyarázhatók; mert sem a szőlőfajukban nem találhatjuk fel ennek kulcsát miután azokban még a jelesebbeknek ismert őserdélyi fajok sem fordulnak kellőleg elő; furmint nincs, s a leányka is csak igen gyéren van képviselve; s ennél fogva hiába keresnők a fajok nemességében a bor rendkívüli jóságának kulcsát. — De talán a különös művelési módban rejlik az? E tekintetben is csak az tetszik ki a fentebbiektől, hogy ebben sem keresendő a támasz. A rózsamáli szőlő művelési módja mitsem tér el attól, mely Erdélyben általánosan be van fogadva, s mégis ha valamiképp eltérne, akkor csak a karikázás bámulatos merészségében találhatjuk fel ezen eltérést. A rózsamáli szőlőben 3—4 karikát akasztanak egy-egy tőkére, és a bujalkodó természet akaszt ismét ezekre 30—40 jó kifejlett óriási fürtöt és látszólag így állítja pellengérré a theoria szokott vetőit. A művelési mód ovatosságában tehát ismét nem találhatjuk fel a termés jeleségének helyes okát.

Valóban sarokba szorítva érezheti magát ezek után a theoria, — de nem a miénk — mely évek óta szóval és írásban azt vitatja, hogy a borok minőségének meghatározásában a talaj alkatrészeinek minősége a főszerepet viszi.

Végig tekintve a szőlészet terén tett tapasztalásainkon, azt kell kimondanunk, hogy a szőlőtőke kimeríthetlen életrevalóságánál fogva a neki való climában hegyen-völgyön, nyirkosban, szárazban életét csaknem mindenütt fenntarthatja, nyilván azért, mivel alig gondolható oly szegény talaj, mely a szőlőtőkének igényei szerénységénél fogva tengésére elegendő tápot nem nyújthatna.

A tudomány kimutatásai azt tanusítják, hogy a szőlőtőke kedvelt tápszereit nevezetesen a kali, mész és vilsav (foszforsav) bizonyos tulnyomó jelenlétében találja; kali és mész pedig rendszeren minden talajban előfordul, mely meglehetősen jó-ságu bort terem: tehát a vilsav nagyobb mennyiségében kell annak okát keresni, ha némely híressé vált szőlőtalajban még holmi silányoknak elismert fajok is képesekké válnak arra, hogy szintén kitűnő borokat állíthassanak elő; s mivel ez esetet a híres rózsamáli szőlőben is feltaláljuk: talaja vilsav tartalmában látjuk annak természetes okát rejteni.

Hisz van Erdélyben számtalan szőlő, melynek talaja kali és mészben stb. szint oly gazdag, mint a rózsamáli szőlő talaja, de azért még sem terem Hóviz vagy Boros után — melyek szintén gazdagon képviseltetvék az erdélyi püspök ur híres hegyében — a többi szőlőkben kitűnően kellemes, bouquetben gazdag rózsamáli bor, hanem keserves löre, nyilván azért, mivel talajuk a szőlőtőkének egyik legkedveltebb tápszerében, t. i. vilsavban szegénykedik.

Egyveleg.

* A kolozsmonostori tanintézetnél Timár K. kilépésével gazdasági intéző és gyakorlati gazdász tanára helyére öszvesen 14-en pályáztak. A pályázat eredményét nem igen mondhatjuk örvendetesnek; a folyamodók felénél több vagy nem szakember, vagy nem elméletileg és gyakorlatilag is képzett gazda egyszersmind.

* Vasúti kéjvonatot rendez jövő vasárnap, sept. 18-án Biasini gyorsutazási intézetének igazgatósága Kolozsvárról Nagy-Váradra és vissza. A vonat indul Kolozsvárról reggel 7 órakor; Váradra érkezik déli 12-kor. Vissza indul Váradról esti 7-kor, érkezik Kolozsvárra 11-kor. Utidijak leszállított áron, menet és jövet együtt: 1-ső hely 8 frt 40 kr.; 2-dik hely 6 frt 20 kr.; 3-dik hely 4 frt 20 kr. o. é. Ugy halljuk, hogy a vállalkozó, a vonatért 1000 ftot fizet; ohajtjuk a közönség érdekében, hogy költségei fedezve legyenek s ezen első érdekes kirándulást több is követhesse.

* Megnyílt vasútunk tehervonatai a lefolyt hét alatt legnagyobb mennyiségben dohányt, sőt, téglát, szarvasmarhát és disznót szállítottak. A teherszállítmányok felvételi és kiadási ideje szeptember végéig d. e. 6—12, d. u. 1—6-ig; október 1-jén kezdve márczius végéig reggel 7—12, d. u. 2—5-ig; vasárnap és innepnapokon csak délelőtt van a raklári iroda kinyitva.

* Gazdasági kiállítást rendez, a küküllőmegyei gazd. egyesület november 1—3. napjain Radnóthon, gr. Bethlen Camillo udvarában. A tervrajzot jövő számunk hozza.

* Szüreti tudósításaink nem kedvezők. A szőlő szeme gyönyörűen kifejlett a sok esőzés hatására, de időjárásunk nem elég meleg, hogy érlelje.

* A gyümölcsfáknek jó erős luggal megmosása után, a fa kérgén élőző zuzmók és mohák, ugyszintén a káros rovaroknak a kéreg repedéseiben elrejtett petéi, bábjai és alakjai jobban elpusztulnak, mint a bemeszelés által. A luggnak a legkisebb repedésbe is be kell hatolni; melyet ha később az eső lemos is, a régi kéregfoszlányok leválnak, s a fa kérge simább, kinézése fiatalabb lesz.

* A minisztertanács elhatározván, hogy az Erdély területén előforduló mindazon erdő- és mezőrendőri kihágási ügyek, melyek eddigelő harmadfokozatban a földmivelés-, ipar- és kereskedelmügyi miniszteriumnál tárgyaltattak, ezentul a belügyérség hatáskörébe vétessenek át; utóbb nevezett miniszterium felszólítja a törvényhatóságokat, hogy azt az illető első fokú hatóságokkal a peres feleknek esetről-esetre való utasítása végett közölvén, felülvizsgálati folyamodás esetén ilyenmő kihágásokra nézve az ügyiratokat ezentul a belügyérséghez terjeszszék fel.

* A régi ezüst hatosok és papír váltójegyek forgalma szeptember hóval végleg megszűnik, bár még jelentékeny összege nem került vissza az állampénztárba. — A régi váltójegyek összege 40 millió forintra rugott, ebből 12 millió papírjegy, 28 millió ezüst hatos volt. A papírjegyekből ez év elején még 4,012,931 frt erejéig nem volt beváltva és augusztusig csak 345,725 frt került vissza s így még 3,658,206 frt volna hátra; ez összeg azonban alkalmasint már alig létezik, miután tapasztalás szerint a kisebb értékű papírpénzből igen nagy rész elvész és elrongyolódik. Az ezüst hatosokból az osztrák állam pénztárokánál július végeig 14⁹/₁₀ millió frt váltattott be, a magyar pénztárokánál körülbelül 3¹/₂ millió. Azóta kevés folyt be, miután a hatosok nemcsak a monarchiában, de a határos országokban is forgalomban voltak. A törvény felhatalmazása folytán annyi új váltópénz bocsáttatván ki, a mennyi régi bevonatott, miután az osztrák kormány 24,500,488 frt. a magyar pedig 6,813,640 frt erejéig verettek 10 és 20 krajczárosokat, 9 millió forint régi váltópénz megsemmisülésére látszanak számítani. A papírpénznél elfogadható 4 millió frt megsemmisülése, de hogy 5 millió frtnyi ezüst hatos elenyészett volna, alig hihető.

— 6. Az erdészegylet elfogadását előkészítő bizottság sept. 15-ikén d. u. 4 órakor gr. Eszterházi Kálmán elnöksége alatt tartott gyűlésében a fogadás közelebbi részletei felett tanácskozott. A szállások keresésével és összeírásával, 100 vendég számára, egy bizottság (Minorich, Csiszár) bízott meg. — Az érkező vendégeket a vasútnál hasonlólag egy bizottság (Pap Albert, Demeter K. és Olasz K.) várja, kik onnan mindenkit a városba, kijelölt szállására utasítanak. — Szept. 27-ikén a monostori, s később a mezősegi erdőkre tendő kirándulásra a szállító eszközök egy részének előállítását, gr. Eszterházi a megye tagjai részéről, elvállalta; ebéd, a kirándulás végével Fencsen a Wesselényi udvarban lesz rendezve. A Mezőség felé tervezett kirándulás helyiségül Köteland határán a magas Méneshágó, s a mellett fekvő kötelandi erdő jelöltetett ki, mely jelenleg a kolozsvári ref. egyház birtokában van. — A közgyűlésen a város és gazdasági egyesület részéről üdvözlő szónoklatot Berde Áron bizottsági tag fog tartani. — Végre a gyűlés utolsó napján estvére a rendező bizottság egy szini előadást tervezett, melynek fele jövedelme „kolozsvári

alapítvány" név alatt az erdészegylet alaptőkéje gyarapítására fog fordítani.

Hir szerint a Kolozsvár városa által adandó közebed és kirándulási ellátáson kívül a helybeli só-, bányá- és erdőigazgatóság engedélyért folyamodott a kormányhoz (s valószínűleg megfogja nyerni) hogy az erdészgyűlés tagjait egyszer megvendégelhesse. —

— Lapunk bezártakor vesszük az alább olvasható, Kolozsvár képviselő közönségéhez intézett értesítést, mely tudatja, hogy az erdészegylet idei közgyűlését elhalasztotta.

169. sz. Az országos erdészeti egyesület elnökségétől.

Tisztelt képviselő közönség!

Az országos erdészeti egyesület választmánya f. hó 11-dikén tartott ülésében, tekintettel a komoly küleseményekre és a vasúti közlekedés bizonytalanságára, f. hó 25-dikétől 30-dikáig Kolozsvárra kitűzött közgyűlés meg nem tartását határozta el.

Midőn a t. képviselő közönséget erről értesíteni van szerencsém, nem mulaszthatom el, Kolozsvár városa közönségének ismételve köszönetet mondani azon ügybuzgóság és vendégszeretetére melylyel az országos erdészeti egyesületet közgyűlésének megtartására kebelébe meghozni sziveskedett, s egyúttal sajnálatomat fejezni ki, hogy egyesületünk e megtisztelő meghívásnak a közbejött körülmények folytán jelenleg meg nem felelhet.

Buda-Pest, 1870. sept. 12-ikén.

Keglevich Béla, elnök.

Időjárás.

September hó borongó, hűvös idővel, a légsulymérő a rendes álláson felül 1 par. vonallal magasabb emelkedésével kezdődött. 1-én borongó, éjszaknyugati széllel, a hőmérő reggel: 7 és $\frac{1}{2}$ délután: 15; este: 8 és $\frac{1}{2}$ R. fokot jelzett. 2-án és 3-án borongó, az éjszaknyugati szél éjszakkeletire s később délkeletire változván 4-én reggelre a láthatár egézen beborult, kevés esővel, délután $\frac{3}{4}$ 2 óraker éjszaknyugotról zivatar dörgéssel s meglehetősen esővel érkezett, este azonban újra kiderült. 5-én reggel és délben borult, hűvös éjszakai széllel, este borongó. 6-án reggel hűvös éjszakai széllel derült, a hőmérő csak: 6 és $\frac{2}{10}$ R. fokot mutatott, délben borongó, este derült. 7-én egész nap derült szép idő, keleti széllel, a levegő kissé átmelegedett, a közép legmérséklet: 12 és $\frac{1}{2}$ R. fokot tett. 8-án reggel derült a keleti szél délre fordulván, az ég lassan borulni kezdett, és este $\frac{1}{2}$ 10 óraker kevés eső esett. 9-én reggel borult, délben borongó, estvére kelve az ég tisztán kiderült, éjjel pedig a hideg éjszakai sarkáram a léget annyira meghűtö, hogy a légmérséklet 10-én reggel csak: 4 és $\frac{4}{10}$ R. foknyi vala. Az nap reggel és este derült, délben borongós idő járt. 11-én reggel és délben derült, este borongós. 12-én reggel borongó hűvös éjszakai széllel. 13 és 14 közbe-közbe felhős, meleg idő; 15-én hajnalban elkezdett jól esni, mely reggeli 10 óráig tartott.

A légsulymérő állása 0 fok hőmérsékletre szállítva 1-től 4-ig csökkent: 325.44 — 323.11 p. von. 5 és 6-án 3 vonallal emelkedett, 7-én 2 vonallal, 8-án 3 vonallal csökkent: 321.13 p. v. 9 — 12-ig újra emelkedett: 325.04 p. von.

A túrlalagó szél e hó első felében az éjszaknyugati volt.

Piaczi árak.

Mezővásár Kolozsvártn, szept. 8 és 12-én 1870.

Tisztabuza (nagy vékával) 2 ft 75—84 kr; kétszeres 2 ft 35—46 kr; rozs 1 ft 50—65 kr; árpa 1 ft 20—30 kr; zab 1 ft 5—10 kr; törökbuza, nagyon hágott, 1 ft 75—85 kr; 1 tyuk 35—44 kr; 1 pár pipe 1 ft 30—45 kr; 1 réce 50—60 kr; 1 font turó 28—32 kr; szalonna fontja 32—40 kr; 1 véka pityóka 45—50 kr; zöldség sok, 1 fő káposzta 6—10 kr; kalarábé 8—10 db 6 kr; 6—8 tojás 10 kr; tűzifa, kisdéd szekér, 4—5 ft, 1 hosszú öl 22—24 frt.

Marosvásárhelytől 1870. szeptember 4-diki Rózália napi országos vására jobb és látogatottabbak közé számítható; főként a báromvásár ritkán szokott ekkora lenni. Árak kis vékával (az új véka behozatala sok nehézséggel jár): tiszta buza 2 fr. 20 kr; elegy vagy kétszeres 1 fr. 70 kr; rozs nagyon keresett, kevés volt 1 fr. 20 kr; száraz törökbuza 1 fr. 20 kr; idei nyers törökbuza 70 kr.; árpa nagyon kevés volt 90 kr.; zab, új 65 kr.; alakor 60 kr.; a cséplés szűken megy; a tiszta buzát 11-dén cséplik A bárom-vásáron a legdrágább pár ökör 480 fr.; átlagos ár ökrökért 290 fr.; egy legdrágább tehén elkelt 130 fr.; a teheneknél eladási átlag 77 fr.; lóvásár nem volt épen olyan élénk, párja 350 fr.; egy szépecske 2 éves fehér bika 140 fr.; öszves eladott marha szám a vásár alatt 3,344 darab. Egy pár csürke, szép 70 kr.; 6 tojás 10 kr; egy hizlalt liba 1 fr. 40 kr; egy juh 4 fr.; egy font marhahús 20 kr; egy font sertés hús 18 kr.; egy mázsa szalonna 31 fr.; egy kupa pálinka 18,320 fr. hasznosbér mellett 32 kr.; egy szekér száraz tűzifa 4 fr. 80 kr.; egy öl száraz bükfa 26 fr.; egy fakó szekér, székely munka 6 fr.

Szöllősy Sámuel.

Maros-Vásárhelyt a Rózália napi országos vásár, mely rendszeren csak középszerű is ritkán szokott lenni, ez alkalommal igen jól ütött ki. A szarvasmarha, ló egyformán élénk keresés tárgyai voltak, s épen azért az árak folytonosan emelkedtek. Királyhágón túli s idegen kereskedők több csorda ökröt, s tehenet vásároltak össze. Az élénk bárom-vásár következtében a vásárnapján már látható volt, a rendszernél tömöttebb vevők soraiban. Az eladók általában üres szekérrel, telt zsebbel, meglegedéssel távoztak.

Naszódvidekén, aug. hóban 1870. Tisztabuza mérője 4 ft 80 kr, 6 ft; kétszeres 3 ft 20 kr, 4 ft 40 kr; rozs 2 ft 40 kr; árpa 2 ft 40 kr; alakor 1 ft 60 kr; zab 1 ft 60 kr, 3 ft; törökbuza 2 ft 60 kr, 3 ft 40 kr; pityóka 60 kr, 1 ft 40 kr; 1 kupa fuszujka 6, lencse 6 kr; 1 kupa bor 48—56 kr; sör 24 kr; szép ökörnek párja 266—300 ft, közepesnek 160—200 ft; 1 szép pár tehén 150—160 ft; 1 mázsa fagygyu 22—26 ft; 1 rövid ölfá 5 ft, 6 ft 50 kr; igás napszám 1 ft 80 kr; kézi 30—80 kr.

Közszépi tudósítás.

TARTALOM: A kolozsvár-váradai vasút, I. — Küküllőmegyei gazd. egylet. — Lóversenyek sept. 9—11. — Társalgó: választmányi ülés sept. 5. — Debreczeni kiállítás okt. 8—10. — Levelkezés. — Lapszemle (Rózsámál, Fejérvár mellett). — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.

HIRDETÉS.

(4)

(1—*)

ELADÓ, 30 magnak való, jó MÉLIKAS. Többet tudhatni Dr. Hintz gyógyszer-tárában, helytt.